

Nr 380.

Av herr **Karlsson, Gottfrid, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om pappersskatt.*

I anslutning till förslag av 1947 års konsumtionsskatteberedning har i proposition (nr 215) till riksdagen föreslagits uttagandet från den 1 juli innevarande år av en tillverkningskatt om 15 öre per kg på inom riket tillverkat och hit infört papp och papper. Från beskattningen föreslås sådant papper skola undantagas, som avses för tryckning av allmänna nyhetstidningar.

Redan inom konsumtionsskatteberedningen diskuterades frågan om en utvidgning av sistnämnda undantagsbestämmelse till att gälla även papper avsett för vissa facktidningar och facktidsskrifter. Det huvudsakliga skälet till att i beredningens förslag skattefriheten icke även utsträckts till papper för dylika publikationer synes ha varit de praktiska svårigheter, som en gränsdragning mellan dessa och s. k. allmänna nyhetstidningar befarades komma att medföra.

I sina till kommerskollegium avgivna remissyttranden över konsumtionsskatteberedningens förslag ha nedannämnda myndigheter och organisationer i denna fråga bland annat anfört följande:

Priskontrollnämnden har funnit att starka skäl måste anses föreligga att dispensvägen från beskattning undantaga jämväl papper för vissa tidskrifter m. fl. periodiska publikationer, vilka äro av särskild betydelse för folkupplysningen.

Kommerskollegium har givit uttryck för den uppfattningen, att den från skatt fritagna pressen blivit väl snävt begränsad, och ansett att det kan ifrågasättas om icke jämväl sådana facktidningar och tidskrifter, vilka icke ha underhållnings- eller förströelsekaraktär, borde undantagas, varvid viss vikt borde fästas vid om tidningarna och tidskrifterna trycktes å tidningspapper.

Landsorganisationen i Sverige: »Om en pappersbeskattning mot Landsorganisationens avstyrkan skulle komma till stånd, vill Landsorganisationen med eftertryck påyrka, att organisationspressen i skattehänseende jämställas med dagspressen. De sakkunniga ha efter diskussion funnit, att praktiska svårigheter lägga hinder i vägen för att frita tidningspapper, som användes för tryckning av facktidningar och tidskrifter, från beskattningen. Landsorganisationen anser, att starka skäl tala för ett dylikt undantag. Folkkrörelsernas medlemsorgan fylla uppgifter, som knappast kunna anses vara mindre betydelsefulla än dagspressens. I synnerhet i kristider som den nuvarande

är deras uppgift att lämna informationer samt att verka opinionsbildande av omistligt värde. Härtill kommer, att dessa tidningar i regel tillställas medlemmarna utan särskild prenumerationsavgift och att en beskattning sålunda i första hand skulle drabba organisationerna. Någon minskning av upplagorna skulle vidare svårligen kunna framtvingas, enär medlemsantalet blir bestämmande för upplagans storlek. Landsorganisationen vill sålunda föreslå, att av ideella och ekonomiska organisationer ägda tidningar och tidskrifter, som huvudsakligen tillställas medlemmarna, fritas från pappersskatten. Vissa svårigheter att dra gränser mellan organisationspressen och övrig press samt att förebygga missbruk torde otvivelaktigt uppkomma. Erfarenheterna från gränsdragningen i samband med pappersransoneringen ha dock visat, att svårigheterna kunna övervinnas.»

Kooperativa förbundet: »Styrelsen vill i detta sammanhang särskilt vända sig mot den gränsdragning, som gjorts mellan dagspressen å ena sidan och folkrörelsernas och näringsorganisationernas press å den andra. De sistnämnda organen, som i regel tryckas i stora upplagor på enkelt papper och som därigenom skulle få vidkännas en procentuellt sett mycket betydande kostnadsökning, ha ur organisationernas och deras medlemmars synpunkter ett värde, som är fullt jämförligt med det, som dagspressen har för sina läsare. Dessa tidningar och tidskrifter utgöra i själva verket ett omistligt förbandsband mellan medlemmarna och deras organisationer; de förmedla nyheter och underrättelser i för organisationslivet väsentliga frågor, som dock på grund av sin speciella natur icke höra hemma i den egentliga nyhetspressen. Som opinionsbildande organ i det demokratiska samhället inta de också en ställning, som väl kan jämföras med dagstidningarnas. Åtskilliga av dessa tidningar fylla därjämte en kulturell uppgift, vars värde ur folklig bildningssynpunkt svårligen kan överskattas. Redan av dessa skäl förefaller den av beredningen föreslagna gränsdragningen omotiverad och godtycklig.

Härtill kommer, att en beskattning av organisationspressen icke i nämnvärd grad skulle bidra till att förverkliga det syfte, som de nya konsumtionsskatterna ha, nämligen att sterilisera köpkraft. Medlemsorganen betalas nämligen helt eller delvis av organisationerna själva, varvid kostnaderna bestridas antingen ur medlemsavgifterna eller medelst speciella anslag för upplysningsändamål. En kostnadsökning för dessa tidningar skulle därför icke alls eller endast delvis övervältras på medlemmarna under de närmaste åren. Den skulle verka som en skatt på organisationerna och i regel endast komma att medföra minskade fonderingar. Härtill kommer, att kostnadsökningarna visserligen skulle vara högst betydande för de enskilda organisationstidningarna, men däremot endast ge ett förhållandevis obetydligt tillskott till statskassan, totalt en eller ett par miljoner kronor.

Eftersom organisationernas tidningar ha karaktären av medlemsblad, vilkas upplagor i stort sett äro beroende av medlemsantalet, skulle icke heller det andra, av beredningen angivna syftet med pappersaccisen för deras vidkommande uppnås, nämligen att minska den inhemska pappersförbrukningen. En pappersaccis skulle nämligen icke i nämnvärd grad minska deras upplagor. Väl kan det hävdas, att en pappersbesparing skulle ernås genom att tidningarna tvingades minska sin volym. Detta resultat har redan vunnits genom pappersransoneringen. Eftersom organisationstidningarna, till skillnad från den kommersiella förströelsepressen, icke haft möjlighet att minska upplagorna annat än i ytterst begränsad utsträckning, har emeller-

tid denna besparing måst gå ut över volymen i väsentligt högre grad än för andra tidningar.

Av ovan anförda skäl vill styrelsen sålunda bestämt yrka på att organisationspressen — d. v. s. *tidningar och tidskrifter, som ägas av och helt eller delvis bekostas av ideella och ekonomiska organisationer och som distribueras till dessas medlemmar såsom ett väsentligt led i organisationernas upplysningsverksamhet* — i skattehänseende jämföras med dagspressen.

Styrelsen är väl medveten om att en skatterestitution för organisationspressen skulle medföra vissa gränsdragningsvårigheter, som emellertid icke äro oöverkomliga. Det kan i detta sammanhang nämnas, att en dylik gränsdragning redan gjorts i samband med pappersransoneringen; därvid ha emellertid till samma kategori som organisationspressen i egentlig mening även hänförts vissa andra tidningar av mer eller mindre närbesläktad typ.»

Sveriges grossistförbund har framhållit, att de skäl, som talade för att papper för allmänna nyhetstidningar undantoges från beskattningen, i lika hög grad gällde av näringsorganisationerna och folkrörelserna utgivna fack-tidskrifter och medlemsblad, vilka finge anses vara minst lika viktiga som vanliga nyhetstidningar. Skulle pappersaccisen genomföras, borde därför även av näringsorganisationerna och folkrörelserna utgivna tidskrifter undantagas från skatt.

Sveriges köpmannaförbund: »Något argument för den både ingripande och märkliga åtgärden att en del av pressen skulle beskattas, medan en annan del skulle undantagas från beskattning, har beredningen, såvitt förbundet kunnat finna, icke anført. Detta synes så mycket mer anmärkningsvärt som det här ifrågasättes en uppenbar diskriminering av en avsevärd del av pressen. Skulle gränsdragningen vara betingad av en värdesättning, innebärande att dagstidningen enligt beredningens mening är värdefullare och mer outhärlig än fackpublikationen eller veckotidningen, vill förbundet framhålla, att en sådan generell värdering omöjligtvis kan göras med anspråk på tillförlitlighet och rättvisa. Ett fackorgan är ofta outhärligt för sin läsekrets och förmedlar även i stor omfattning underrättelser av rent nyhetsvärde, vilka på grund av sin speciella natur icke återfinnas i dagspressen.» — — — — —

»De skäl, som tidigare anförts för de periodiska publikationernas undantagande från allmän omsättningsskatt, synas förbundet alltjämt äga full giltighet.

Den föreslagna papperskatten skulle vidare drabba de beskattade publikationerna mycket ojämnt och orättvist. För de större och mera spridda, de som ha en verklig uppgift ur facklig synpunkt och i egenskap av opinionsbildare — i allmänhet för dem som utges av ideella och näringsorganisationer — skulle skatten utgöra en synnerligen allvarlig belastning, emedan papperskostnaden med deras betydande upplagor utgör en väsentlig del av totalkostnaden. Däremot skulle t. ex. pornografiska och liknande organ föga drabbas av beskattningen, emedan papperskostnaden för dem är av underordnad betydelse. Ur denna synpunkt synes det förbundet innebära en större grad av rättvisa, därest från beskattning i vart fall undantoges den press, som utges av ideella och näringsorganisationer, som helt eller delvis ekonomiseras genom dem och som utgör ett led i deras upplysningsverksamhet.»

Lantbruksförbundets tidskriftsaktiebolag har anført, att den föreslagna beskattningen, i den mån den drabbade folkrörelsernas och näringsorgani-

sationernas tidskrifter, komme att på grund av de faktiskt rådande prenumerationens- och finansieringsförhållandena i stort sett förfela båda de huvudsyften, som avsetts med pappersbeskattningen, nämligen att begränsa den inhemska pappersförbrukningen och att indraga överskottsköpkraft.

»Enligt bolagets mening måste gränsdragningen mellan 'skattefria' tidningar och sådana tidningar, vilkas papper skall vara föremål för beskattning, ske icke med hänsyn till utgivningsperiod eller andra yttre kriterier utan med hänsyn till publikationens syfte, innehåll och betydelse för sin läsekrets. Rimligt synes vara att till skattefria tidningar räknas sådana publikationer, som huvudsakligen ha till uppgift att informera sina läsare genom att förmedla nyheter och andra sakuppgifter och icke främst syfta till underhållning och förströelse.»

Sammanfattningsvis har bolaget förordat en mindre schematisk gränsdragning mellan skattefritt och skattebelagt tryckpapper och hävdad, att näringsorganisationernas tidningar böra hänföras till den kategori tryckalster, vars papper icke beskattas.

I propositionen anföres rörande denna fråga,

att det vid den tidpunkt, då skatten är avsedd att uttagas, d. v. s. då den obearbetade varan lämnar tillverkningsstället, icke kan avgöras huruvida papperet kommer att användas till tryckning av facktidningar eller vecko-
tidningar av förströelsekaraktär,

att gränsdragningen mellan det papper, som användes till tryckning av dagspressen och annat papper, möjliggöres därav att tidningspapper tillverkas endast vid ett fåtal pappersbruk och levereras till dagspressen av bruken i samarbete med Svenska tidningsutgivareföreningen;

att en riktig gränsdragning mellan å ena sidan rena facktidningar och å den andra facktidningar med blandat innehåll och andra tidskrifter icke är praktiskt genomförbar;

samt att genomförandet av skattebefrielse för facktidningar genom ett restitutionsförfarande skulle kräva en omfattande administrativ apparat utan att likväl någon rättvis gränsdragning mellan skattefritt och skattepliktigt papper skulle kunna ernås.

De synpunkter, som framförts i de ovan nämnda organisationernas yttranden, synas böra ytterligare övervägas vid utformandet av den föreslagna beskattningen. Motionärerna äro fullt medvetna om att gränsdragningen mellan de publikationer, vilkas papper icke skall bli föremål för beskattning, och de övriga icke kan göras fullt rättvis. Enighet synes emellertid råda om att starka skäl tala för att organisationspressen undantages från skattskyldigheten. Det synes därför önskvärt, att gränsen drages mellan papper för dags- och organisationspressen å ena och övrigt papper å den andra sidan. En sådan gränsdragning skulle, även om icke heller den kan göras helt invändningsfri, komma rättvisan närmare än den i propositionen föreslagna. Den sistnämnda innebär en lösning, som vi, liksom en övervägande majoritet av remissinstanserna, finna orättvis och olämplig, men som är lätt att i praktiken genomföra. Vi vilja i stället förorda en lösning,

som visserligen medför vissa svårigheter vid genomförandet, men som uppenbarligen får anses leda till rättvisare och rimligare resultat än den förra.

De praktiska svårigheter, som skulle föranledas av en dylik utvidgning av skattefriheten, torde i och för sig icke böra överskattas. Icke heller skulle några mera betydande skattebelopp härigenom bortfalla. Den totala inkomstminskningen på grund av skattefrihetens utsträckande även till organisationspressen torde kunna uppskattas till ca två milj. kr. Om ett restitutionsförfarande icke anses böra ifrågakomma, synes skattefriheten kunna åstadkommas exempelvis därigenom, att de »skattefria» tidningarna tilldelas inköpsrättsbevis eller licenser, berättigande till inköp av en mot det normala behovet svarande kvantitet skattefritt papper.

Själva gränsdragningen mellan skattebelagda och skattefria tidningar synes väsentligt underlättad därigenom, att en granskning och gruppering av pressen redan företagits i samband med införandet av pappersransoneringen, varvid en särskild grupp, fack- och organisationspressen, avskilts. Det synes icke stöta på några större svårigheter att inom denna grupp skilja ut de publikationer, som svara mot förslagsvis följande definition på organisationspressen: »Tidningar och tidskrifter, som ägas och helt eller delvis bekostas av folkrörelse- och näringsorganisationer och som distribueras till dessas medlemmar såsom ett väsentligt led i organisationernas upplysningsverksamhet».

På grund härav få vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 215 måtte taga hänsyn till vad som anförts av de ovan citerade yttrandena av vissa myndigheter och organisationer samt besluta, att jämväl det papper, som avses för folkrörelsernas och näringsorganisationernas press, undantages från skattskyldighet.

Stockholm den 7 maj 1948.

Gottfrid Karlsson.

Axel Strand.

Ivar Persson.

John Björck.

Axel Mannerskantz.